

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA 2013

EALAÍN

Dearadh

Gnáthleibhéal

Tá 100 marc ag gabháil leis an bpáipéar seo, i.e. 25% de na marcanna iomlána ar an Ealaín

Dé Luain 29 Aibreán – Dé hAoine 10 Bealtaine Maidin 9:30 – 12:00

Ba chóir an páipéar seo a thabhairt do na hiarrthóirí **Dé Máirt 16 Aibreán**

Treoracha

Tá cead agat do bhileog A2 de sceitsí ullmhúcháin (**bileog amháin**) a thabhairt isteach go dtí an scrúdú mar chúnamh duit i bpróiseas forbartha do dhearaidh. Ní mór do do mhúinteoir ealaíne nó don phríomhoide an bhileog seo a shíniú agus dáta a chur léi **sula dtosaíonn** an scrúdú á dheimhniú gurb é do chuid oibre féin gan chúnamh atá ann.

Tá cead agat cibé meáin agus uirlisí ealaíne atá oiriúnach a úsáid chun riachtanais an scrúdaithe a chomhlíonadh, e.g. pinn luaidhe, péint, páipéir dhaite, cárta, páipéar rianaithe, ábhair do cholláis nó do mheáin mheasctha, rialóir, T-bhacart, scian, siosúr, gliú, etc.

Níl cead agat obair ealaíne réamhullmhaithe ná obair ealaíne atá réidh le húsáid a thabhairt isteach sa scrúdú d'fhonn iad a chóipeáil nó a úsáid i do mholadh dearaidh deireanach.

Ní cheadaítear ábhair mheatacha orgánacha a úsáid.

Scríobh do scrúduimhir agus an leibhéal ar gach bileog.

Scríobh uimhir na ceiste atá roghnaithe agat agus an teideal a ghabhann léi ar gach bileog.

Céim 1: Bileog de Sceitsí Ullmhúcháin (TAIGHDE)

Ní mór an bhileog A2 de sceitsí ullmhúcháin a dhéanamh roimh an scrúdú agus ba chóir do chuid **taighde** a bheith ann. Is é is cóir a bheith ann ná rogha de léirthuisicintí pearsanta agus de smaointe a ndearna tú taighde orthu a bhaineann leis an gceist a roghnaigh tú. Tá cead agat nótaí a chur le do chuid oibre. Ná bíodh do chuid oibre ach ar thaobh amháin den bhileog A2. Má úsáideann tú colláis, íomhánna a gearradh amach, fótagraif nó íomhánna rianaithe, ní mór gach saghas oibre dá leithéid **a ghreamú go cothrom** de do bhileog A2 de sceitsí ullmhúcháin.

Céim 2: Bileog Réamhsceitsí (FORBAIRT)

(20 marc)

Cuireann tú do bhileog A2 de réamhsceitsí i gcrích le linn an scrúdaithe. Bileog **fhobartha** atá anseo inar chóir na smaointe atá agat ar do bhileog de sceitsí ullmhúcháin **a iniúchadh**. Ba chóir go mbreithneofá gach gné den dearadh 2T nó 3T de réir mar a oireann siad don cheist atá roghnaithe agat agus fianaise a bheith ann ar fhorbairt shuntasach bhreise ar na smaointe seo. Tá cead agat sceitsí a bhfuil nótaí leo a úsáid chun forbairt do chuid smaointe a léiriú. **Ní mór duit do chuid oibre a dhéanamh go glan díreach ar an mbileog A2 agus gan ach sceitsí amháin a úsáid**, iad daite más mian leat. Caillfidh tú marcanna má dhéanann tú cóip dhíreach ón mbileog de sceitsí ullmhúcháin. Ná bíodh do chuid oibre ach ar thaobh amháin den bhileog A2.

Céim 3: An Moladh Dearaidh Deireanach

(80 marc)

Is le linn an scrúdaithe a chuirtear do mholadh dearaidh deireanach i gcrích. Ba chóir duit eolas ar bith a mheasann tú a bheith riachtanach chun do mholadh dearaidh deireanach a chur in iúl, a chur san áireamh agus tagairt ar leith a dhéanamh do ghnéithe amhairc, feidhmiúla agus ábhartha na ceiste a roghnaigh tú, seachas d'aird a dhíriú go hiomlán ar shaothar ealaíne a chur ar fáil a bhfuil bailchríoch den scoth air.

Ag deireadh an scrúdaithe tabharfar clúdach bán duit a mbeidh ort iad seo a leanas a chur ann:

- do bhileog A2 de **Sceitsí Ullmhúcháin**
- do bhileog A2 de **Réamhsceitsí**
- **do Mholadh Dearaidh Deireanach**

Sleachta Tuairisciúla

Sliocht A

Cé nach mbíonn mórán ar siúl uirthi fiú agus é ina lá geal, bhí príomhshráid an tsráidbhaile lán anois le carachtair aisteacha. Bhí an t-ealaíontóir taistil ann, pailéad agus steallóga de dhosaen dath air ina láimh chlé, scuab ina láimh dheas. Rinne sé radhairc de thíortha coimhthíocha, ceann ar cheann, ar chanbhás ollmhór agus ar thacas a raibh a chrios mar thaca aige. Ansin chaith sé na pictiúir chuig na páistí a bhí ar thaobh na sráide. Léim na cleasghleacaithe ar aghaidh agus ar gcúl thar a gcorp, ansin léim siad seacht dtroithe san aer, ag lúbadh agus ag casadh, sular tháinig siad chun talún arís chomh héadrom le héan. Thug na daoine bualadh bos dóibh. Bhí trúbadóir, todóg shaor ina bhéal aige, hata síoda air agus cóta eireabail, ag seinm veidhlín agus ag canadh don gheiceo ar a ghualainn ...

Cé go raibh na liricí céanna á gcanadh aige agus a bheadh ag aon cheoltóir sráide eile, chaith na mná ar fad, ón ngearrchaile ab óige go dtí an tseanbhean chromtha, slám mór de phíosáí airgid chuige. Chomh maith leis sin, bhí díoltóirí uachtar reoite, cóin sneachta, mealbhacáin uisce agus bronntanais milseán i láthair freisin, agus cé nach gceapfadh duine go raibh siad an-oiriúnach don sráidbhaile an tráth sin, bhí an chosúlacht ar a n-aghaidheanna go raibh siad lán de mhuinín agus iad ag brú a gcuid cairteacha a bhí maisithe go gairéadach.

Ba dhíol suntais faoi leith é i measc an ghrúpa an caidéal daonna – a bhí ag scairdeadh amach ní hamháin lasracha ach uisce, ceo, peitil bhláthacha de dhathanna uile an bhogha báistí, agus ar deireadh gealacha agus pláinéid bheaga – agus páiste óg thart ar chúig bliana d’aois a bhí ag marcaíocht ar fhlóta a raibh inneall ann. Bhí sé seo clúdaithe le braillín dhearg agus i bhfaiteadh na súl rinneadh tíogar cuarfhiacloch, Néandartálach, dragan tine, agus ansin aonbheannach de, a bhí seacht dtroithe ar fad, agus nach raibh seans dá laghad go bhféadfadh an bhraillín é a cheilt. Bhailigh na páistí thart ar an dá thaispeántas seo pé áit a ndeachaigh siad agus mar sin de thóg sé beagnach deich nóiméad orthu bogadh ar aghaidh fiú trí troithe.

Lean na taispeántais mhórthaibhseacha agus na tionscnaimh ar aghaidh ar feadh tamall maith ach nuair a bhí deireadh tagtha leo ní raibh ach duine ait amháin fágtha: seanfhear na féasóige agus na gruaige báine a raibh clóca scarlóideach casta timpeall air, é os comhair tacas miotail a bhí infhillte. Bhí sé ina shuí ar stól fillteach smolchaite agus é ag stiúradh a phinn thar an gcanbhás. Ní hionann agus na taibheoirí a bhí anseo don fhéile, ba chosúil gur péintéir taistil a bhí ann siúd nach raibh ag iarraidh ach a bheatha a shaothrú. Ba é an fáth nár scaip an slua a bhí timpeall air, fiú nuair a bhí na tionscnóirí gairéadacha imithe, gurbh annamh a d’fheictí a leithéid de thabló scolártha sa bhaile beag iascaireachta seo. Ní raibh an peann, an canbhás agus an dúch a bhí in úsáid aige cosúil leo siúd a d’úsáid aon ealaíontóir a bhí anseo riamh cheana. In ionad scuab a úsáid, bhí peann cleite géar aige agus bhí cineál éigin de chraiceann tanaí aige mar chanbhás. Ba mhó an díol iontais, áfach, an dúch ar thom sé a pheann ann. Agus a pheann á shá isteach i bhféith ina rosta clé aige, chuimil an seanfhear é sa sruth fola a shil amach as sular aistrigh sé chuig an gcanbhás é. Chuir lucht an tsráidbhaile grainc orthu féin ar dtús mar gheall ar chomh hait agus a bhí sé seo. Ach tar éis dóibh féachaint amháin a thabhairt ar an bpictiúr, a raibh sé ag obair air le tamall de réir cosúlachta, is é an t-aoibhneas a tháinig in áit an iontais a bhí orthu ...

Athchóirithe as *Vampire Hunter D* le Hideyuki Kikuchi, Dark Horse Books, 2007

Sliocht B

Músclaíonn ceol na sléibhte an t-anam, agus níl áit is mó a dhéanann sin domsa in Éirinn ná tailte arda Dhún na nGall. Is mar seo a leanas a scríobh an nádúraí agus an staraí Robert Lloyd Praeger faoi Dhún na nGall ina leabhar clasaiceach *The Way That I Went*: ‘níl aon áit eile ina bhfuil áilleacht cnoic agus gleanntáin, locha agus carraige, farraige agus portaigh, féaraigh agus goirt, fite chomh dlúth sin le chéile, sa chaoi go gcuireann gach casadh sa bhóthar agus gach barr cnoic radhairc nua agus teaghlaim de na dúile aoibhne seo ar fáil’.

Dún na nGall nó ‘daingean na n-eachtrannach’ a thugtar ar an áit i nGaeilge. Rinne na Lochlannaigh ionradh air agus bhí sé faoi cheannas chlann chumhachtach Uí Dhomhnaill, na Dálaigh, tráth dá raibh nó go ndearna siad an teitheadh cinniúnach úd as Ráth Maoláin i 1607. Thugtaí Tír Chonaill nó ‘dúiche Chonaill’, air freisin, dúiche ‘an Cheathrar Bráithre’ a rinne croiniceacht ar stair na meánaoiseanna in Éirinn in Annála na gCeithre Máistrí ina dhiaidh sin agus contae ina labhraítear an Ghaeilge go forleathan go fóill sa lá atá inniu ann.

Is éard atá i dtírdhreach Dhún na nGall ná fraochmhánna feannta, gleannta dearóile, lochanna aoibhne agus creaga fiánta. D’fhéadfaí a mhaíomh go bhfuil cuid de na radhairc chósta is fearr in Éirinn ar fad, le fáil ar chósta garbh an chontae ó aillte farraige atá míle troigh ar airde go stácaí iargúlta farraige. Tá éagsúlacht shaibhir i dtírdhreach na sléibhte ann, ó chóin eibhir go cruinneacháin ghrianchloichíte. Níl aon struchtúr is fearr a léiríonn an chodarsnacht seo ná fothraigh thaibhsiúla an tséipéil gan díon i nDún Lúiche. Is cumasc d’eibhear agus de mharmar grianchloichíte atá i mballaí an tséipéil, a tógadh in 1845, agus léiríonn siad an chodarsnacht idir na carraigeacha ar bheanna Shliabh Sneachta agus na hEaragaile in aice láimhe.

Uair amháin chaith mé tráthnóna fuar i lár an gheimhridh ar mhullach na hEaragaile. Bhí mé liom féin agus mé ag tabhairt ómóis go ciúin i mbaclainn na binne is airde i nDún na nGall. Ar an taobh thoir den bhinn bhí scuaidrín néalta ag imeacht le gaoth, an gáibéal domhain thíos fúm á chlúdach acu. Trasna ar an taobh eile, phléasc an ghrian tríd an gceo éadrom, í ag léiriú mo scáile, a bhí deich n-uaire níos mó ná mé, ar na néalta thíos fúm í thráth go chéile. Bhíodh an scáil timpeallaithe ag fáinní tuar ceatha mar a bheadh fáinní solais timpeall ar naomh. Ansin go tobann scar na néalta agus scaip an ceo, agus bhí radharc nárbh fhéidir a shárú le feiceáil den sliabh, den loch agus den chósta faoi mhórghlóir na gréine agus í ag dul faoi.

Athchóirithe as *Donegal, Sligo & Leitrim: A Walking Guide* le Adrian Hendroff, Collins Press, 2012

Sliocht C

Shílfeá gurbh amhlaidh a bhí sé scríofa sa scríoptúr: díreach mar a bhí geallta, is í Katie Taylor anois an t-aingeal dornálaíochta is fíochmhaire sa domhan. Lena cuid dornálaíochta, bhain an bhean Éireannach amach an bonn óir Oilimpeach a raibh sí ag taibhreamh faoi le breis agus deich mbliana. Chomh maith leis sin, bhain sí áit amach i gceithre fhir chrua an chró dornálaíochta a cheap go raibh sé ar fad feicthe acu. Tá stair na dornálaíochta mar a bheadh cás briste brúite lán de chuimhneacháin agus de litreacha truamhéalacha agus de ghníomhartha mí-ionraice. Ansin isteach sa bhailiúchán ollmhór sin, tagann móimint álainn foirfeachta atá dodhearmadta.

“Ba mhian liom geit a bhaint as an domhan mór,” a dúirt Katie Taylor ina dhiaidh sin, nuair a bhí an bonn sin go slán sábháilte timpeall a muiníl aici. Agus más ceann de na frásaí is cáiliúla ar fad sa dornálaíocht a bhí á ghairm aici, í ag meabhrú na bhfocal a dúirt Muhammad Ali nuair a leag sé amach Sonny Liston le craobh an domhain a bhaint amach níos mó ná daichead bliain ó shin, ba mhithid sin a dhéanamh.

Bhí a céile comhraic as an Rúis, Sofya Ochigava, ar comhchéim léi maidir le luas agus le cleasaíocht sa chéad agus sa dara babhta agus ba iad an dá nóiméad mháistriúla a chuir Taylor isteach sa tríú babhta a chinntigh áit an óir di. Bhí sé mar a bheadh troid na gcat fiáin ann seachas dada eile, na trodaithe ag timpeallú a chéile go hairdeallach agus ansin ag gluaiseacht i dtreo a chéile le buillí a radadh ar luas lasrach sular scaraidís arís.

Ní dhéanfaidh aon duine a bhí i láthair san airéine dearmad go deo ar na nóiméid theannasacha sin nuair a buaileadh an clog tar éis an bhabhta deiridh. Sa soicind deireanach baineadh tuisle as Taylor agus ba bheag nár thit sí ar an geanbhás. Thosaigh an Rúiseach, a bhí 7-5 chun deiridh, ag ionsaí sheaimpín an domhain le breis mire. Bhí an choimhlint crua agus fíochmhar agus bhí cuma smaointeach ar Taylor nuair a baineadh na miotóga di. Bhí deich míle duine buile ag béiceadh a hainm fad agus a bhí na moltóirí ag athbhreithniú a gcuid scór. Soilsíodh an scór deiridh: 10-8.

D'ardaigh an réiteoir lámh Taylor. Lig an náisiún gáir ollmhór. Na blianta fada de chleachtadh i ngan fhios don saol, na troideanna uaigneacha in áiteanna anaithnide, an streachailt le haitheantas a fháil i sport nárbh ann dó ach ar éigean agus na paidreacha a roinn siad le chéile: b'aistear iad ar fad chuig an tearmann glórach neamhaí dornálaíochta seo ar lá bog samhraidh i Londain.

Ansin thóg Taylor bratach na hÉireann agus d'éalaigh ó na maoir Oilimpeacha chun rinne cuaird onóra chun ómós a léiriú don slua callánach claonpháirteach. Scairt na soilse anuas ar an mbratach agus arís eile bhí Katie Taylor mar a bhí sí ar feadh i bhfad rófhada ina saol spóirt: ina neach éalaitheach iontach. Beidh cuimhne go deo aici ar an nóiméad álainn sin a cheadaigh sí di féin, nuair a bhí drogall uirthi an airéine a fhágáil agus nuair a lig sí don slua í a adhradh ar feadh cúpla soicind.

Athchóirithe as *Taylor Made Gold* in *The Irish Times*, Dé hAoine, 10 Lúnasa, 2012

Déan dearadh do cheann amháin de na ceardaíochtaí seo a leanas:

1. Litreoireacht agus Peannaireacht

Déan dearadh do cheann díobh seo a leanas:

- (a) Biachlár do na díoltóirí uachtar reoite, bunaithe ar Shliocht A.
- (b) Bileog eolais/léarscáil do thurais siúlóide i nDún na nGall, bunaithe ar Shliocht B.
- (c) Meirge le húsáid in airéine chun tacú le lúthchleasaí Éireannach, bunaithe ar Shliocht C.

Is féidir íomhánna agus móitífeanna maisithe a bheith ann. Ní mór duit pointe tosaigh / réasúnaíocht do dhearadh a mhíniú.

2. Líonóilghearradh agus Priontáil

Déan dearadh do cheann amháin díobh seo a leanas:

- (a) An dragan tine, bunaithe ar Shliocht A.
- (b) Dearadh bunaithe ar íomhánna den chósta faoi mar a dhéantar cur síos orthu i Sliocht B.
- (c) Dearadh faoi dhornálaí/faoi throdaí, bunaithe ar Shliocht C.

Ba chóir go mbeadh do dhearadh oiriúnach do phrionta a úsáideann **trí dhath ar a mhéad**. Cuir san áireamh na féidearthachtaí dearadh a bhaineann le líne, cruth, contrárthacht agus uigeacht. Ní mór duit pointe tosaigh / réasúnaíocht do dhearadh a mhíniú.

3. Fabraicphriontáil agus Baitic

Déan dearadh do cheann amháin díobh seo a leanas:

- (a) Athphatrún bunaithe ar 'bhronntanais milseán' mar atá luaite i Sliocht A.
- (b) Taipéis bhalla bunaithe ar cheann de na láithreacha i Sliocht B.
- (c) Taipéis bhalla le crochadh san láthair dhornálaíochta atá luaite i sliocht C.

Ba chóir go mbeadh do dhearadh oiriúnach do bhlocphriontáil, do scáthlánphriontáil, do bhaitic nó do phriontáil le stionsal. Úsáid dhá dhath ar a laghad i do dhearadh. Ní mór duit pointe tosaigh / réasúnaíocht do dhearadh a mhíniú.

4. Bróidnéireacht

Déan dearadh do cheann amháin díobh seo a leanas:

- (a) Painéal don chóta atá á chaitheamh ag an trúbadóir i Sliocht A.
- (b) Mála bróidnithe bunaithe ar an tírdhreach bhfuil cur síos air i Sliocht B.
- (c) Suaitheantas do dhornálaíocht na hÉireann bunaithe ar Shliocht C.

Ní mór duit sonraí na n-ábhar a d'úsáidfeá chun do dhearadh a dhéanamh a thabhairt. Ní mór duit pointe tosaigh / réasúnaíocht do dhearadh a mhíniú.

5. Fíodóireacht

Déan dearadh do cheann amháin díobh seo a leanas:

- (a) Ruga bunaithe ar na dathanna agus ar na híomhánna i Sliocht A.
- (b) Taipéis bhalla bunaithe ar fothraigh thaibhsiúla mar atá luaite i Sliocht B.
- (c) Painéal bunaithe ar na dathanna agus ar an híomhánna as Sliocht C.

Ba chóir sonraí na n-ábhar atá le húsáid a thabhairt i do dhearadh. Ní mór duit pointe tosaigh / réasúnaíocht do dhearadh a mhíniú.

6. Criadóireacht

Déan dearadh do cheann amháin díobh seo a leanas:

- (a) Coimeádán ceirmeach do scuaba péinte bunaithe ar an ealaíontóir i Sliocht A.
- (b) Píosa de dhealbhóireacht cheirmeach bunaithe ar théama an taistil as Sliocht B.
- (c) Ártach feidhmiúil bunaithe ar mhiotóg dhornálaíochta as sliocht C.

Tabhair sonraí na dteicníochtaí atá le húsáid chun an píosa a dhéanamh. Ní mór duit pointe tosaigh / réasúnaíocht do dhearadh a mhíniú.

7. Puipéadracht

Déan dearadh do cheann amháin díobh seo a leanas:

- (a) Taibheoir sráide bunaithe ar Shliocht A.
- (b) An Lochlannach **nó** an Bráthair a luaitear i Sliocht B.
- (c) 'An t-aingeal is fíochmhaire' bunaithe ar Shliocht C.

Is féidir do dhearadh a dhéanamh do phuipéad miotógach, do phuipéad slaite nó do phuipéad ar iall. Ba chóir duit an chaoi a ndéanfar an puipéad a léiriú, agus sonraí a thabhairt maidir le hábhair, dath, maisiúchán agus bailchríoch. Ní mór duit pointe tosaigh / réasúnaíocht do dhearadh a mhíniú.

8. Leabharcheardaíocht

Déan dearadh do cheann amháin díobh seo a leanas:

- (a) Fillteán le saothair an ealaíontóra a choinneáil ann, bunaithe ar Shliocht A.
- (b) Albam fótagraf d'fhótagraif a tógadh ar saoire, bunaithe ar Shliocht B.
- (c) Fillteán le cuimhneacháin Oilimpeacha a choinneáil ann, bunaithe ar Shliocht C.

Is féidir cruth ar bith a bheith ar do dhearadh agus ní mór duit an chaoi a ndéanfar é a léiriú. Ní mór duit pointe tosaigh / réasúnaíocht do dhearadh a mhíniú.

9. Dearadh Fógraíochta

Déan dearadh do cheann amháin díobh seo a leanas:

- (a) Póstaer ag fógart féile shráide, bunaithe ar Shliocht A.
- (b) Clúdach leabhair do threoirleabhar, bunaithe ar Shliocht B.
- (c) Dearadh lógó do Dhornálaíocht na hÉireann nó do do chlub dornálaíochta áitiúil, bunaithe ar Shliocht C.

Ní mór duit litreoireacht a úsáid. Ní mór duit pointe tosaigh / réasúnaíocht do dhearadh a mhíniú.

10. Múnlóireacht agus Snoíodóireacht

Déan dearadh do cheann amháin díobh seo a leanas:

- (a) Dealbhóireacht saorsheasaimh thríthoiseach bunaithe ar na híomhánna den chaidéal daonna a bhfuil cur síos air i Shliocht A.
- (b) Painéal bunaithe ar na tírdhreacha carraigeacha a bhfuil cur síos orthu i Shliocht B.
- (c) Dearadh tríthoiseach do thrófaí dornálaíochta bunaithe ar Shliocht C.

Ba chóir go léireodh do dhearadh sonraí na n-ábhar agus na dteicníochtaí a d'úsáidfí chun an píosa a dhéanamh. Ní mór duit pointe tosaigh / réasúnaíocht do dhearadh a mhíniú.

11. Seiteanna Stáitse

Déan dearadh do cheann amháin díobh seo a leanas:

- (a) Flóta i gcomhair féile, bunaithe ar Shliocht A.
- (b) Seit scannáin i gcomhair dráma Éireannach, bunaithe ar Shliocht B.
- (c) Dearadh seit i gcomhair stiúideo le húsáid do chlár spóirt, bunaithe ar Shliocht C.

Tabhair sonraí maidir le hábhair, dath agus soilsíú, maisíochtaí agus frapaí. Ní mór duit pointe tosaigh / réasúnaíocht do dhearadh a mhíniú.

Leathanach Bán